

POLITINIO DALYVAVIMO SĖKMĖS VEIKSNIAI INTERSEKSIONALIŲ POŽIŪRIU: 2023 M. SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMUOSE IŠRINKTŲJŲ MOTERŲ IR VYRŲ SKIRTUMAI¹

Virginija Šidlauskienė

*Vilniaus universitetas
Saulėtekio al. 9A, 10257 Vilnius, Lietuva*

Vita Juknevičienė

*Vilniaus universitetas
Vytauto g. 84, 76352 Šiauliai, Lietuva*

Sigitas Balčiūnas

*Vilniaus universitetas
Vytauto g. 84, 76352 Šiauliai, Lietuva*

Gabija Petrauskaitė

*Vilniaus universitetas
Vytauto g. 84, 76352 Šiauliai, Lietuva*

<https://doi.org/10.5755/j01.ppaa.25.1.40997>

Anotacija. Lygiavertis moterų ir vyrų politinis dalyvavimas bei įsitraukimas į savivaldybių tarybų veiklą leidžia efektyviau formuoti vietos politiką, atstovauti skirtingų visuomenės grupių interesus bei gerinti bendruomenių gyvenimo kokybę. Nepaisant tarptautinių ir nacionalinių organizacijų pastangų skatinti aktyvesnį moterų politinį dalyvavimą, 2023 metų rinkimų rezultatai parodė, kad moterų skaičius Lietuvos savivaldybių tarybose padidėjo nežymiai, t. y. vis dar nesiekia 30 proc. Interseksionalumas leidžia suvokti, kaip skirtingos charakteristikos – tokios kaip lytis, amžius, išsilavinimas ar socioekonominė padėtis – lemia moterų ir vyrų įsitraukimą į politinius procesus, sąveikauja ir formuoja jų lygiaverčio politinio dalyvavimo vietos savivaldos rinkimuose praktikas. Atliktas tyrimas prisideda prie politinio dalyvavimo vietos savivaldos rinkimuose sėkmės veiksnių pažinimo, išskiriant interseksionalumu pagrįstus skirtumus, lėmusius moterų ir vyrų išrinkimą į savivaldybių tarybas. Šiame straipsnyje atskleidžiama, kaip skirtingos demografinės, profesinės ir socioekonominės charakteristikos bei jų sąveikos diferencijuoja savivaldybės tarybų narius pagal lytį ir lemia sėkmingą moterų ir vyrų politinį dalyvavimą, remiantis 2023 m. savivaldybių tarybų rinkimų rezultatais. Atlikta kiekybinė dokumentų (rinkimus laimėjusiųjų moterų ir vyrų biografijų) turinio analizė. Tyrimas atskleidė, kad moterų ir vyrų sėkmę vietos savivaldos rinkimuose lemia ne vien lyties aspektas, bet visas kompleksas tarpusavyje susijusių socialinės padėties požymių, tokių kaip šeiminė padėtis, priklausymas atitinkamai kartai pagal amžių, išsilavinimo lygis, užimtumas atitinkamame sektoriuje, pajamų lygis. Tyrimo įžvalgos gali būti naudingos formuojant sprendimus ir rengiant priemones, skatinančius aktyvesnį moterų politinį dalyvavimą Lietuvoje.

¹ Straipsnyje naudojami empiriniai duomenys, surinkti 2023 m. balandžio–birželio mėn., įgyvendinant Lietuvos moterų lobistinės organizacijos vykdomą projektą „Politisinis moterų dalyvavimas pažangai: nuo analizės iki veiksmo“, kurį rėmė LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Valstybės biudžeto lėšų naudojimo sutartis Nr. 1- MVLGP05408/2023 (Lietuvos moterų lobistinė organizacija 2023).

Reikšminiai žodžiai: *politinis dalyvavimas, interseksionalumas, moterų ir vyrų lygybė, savivaldybių tarybų rinkimai.*

Keywords: *political representation, intersectionality, gender equality, municipal council elections.*

Įvadas

Siekiant efektyvios demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir įtrauktesnio valdymo, būtina užtikrinti lygiavertį moterų ir vyrų politinį dalyvavimą tiek nacionaliniu, tiek ir vietos lygmeniu (Huq 2016; Europos lyčių lygybės institutas 2017). Europos Sąjungos ir Lietuvos statistiniai duomenys liudija, kad moterų politinis dalyvavimas auga nepakankamai greitai, moterų ypač trūksta strateginėse politinėse pozicijose ar sprendimus priimančiose aukščiausiose pareigybėse (Radzevičiūtė ir Mačiulytė 2020; Gago-García ir Moya 2023). Vienu svarbiausiu įrankiu spręsti lyčių lygybės problemas laikomas moterų integravimas į sprendimų priėmimą vietos savivaldos lygmeniu (Brnjas ir Đukić 2018). Savivaldybės, kaip arčiausiai bendruomenių ir gyventojų esantis administracinio valdymo lygmuo, suteikia realią galimybę moterims daryti įtaką vietos politikai, kuri tiesiogiai veikia bendruomenių gyvenimo kokybę (Hortas-Rico ir Rodríguez-Crespo 2024).

Analizuojant politinio dalyvavimo vietos savivaldoje situaciją, pastebimi vis dar akivaizdūs skirtumai tarp lyčių visose Europos Sąjungos šalyse. Tik trijose ES valstybėse – Švedijoje, Prancūzijoje ir Suomijoje – moterys užima 40 ir daugiau procentų visų savivaldybių tarybų narių mandatų (UN WOMEN, 2024). Lietuvoje nuo pat nepriklausomybės atgavimo 1990 m. vietos savivaldos rinkimuose išrinktų moterų į savivaldybių tarybas skaičius siekė vos 19–28 proc. ir tik 2023 m. šis skaičius pagaliau viršijo 30 proc. Nors Lietuva viršijo moterų politinio dalyvavimo rinkimuose rezultatą Lenkijoje, Estijoje, Latvijoje ir Vokietijoje bei artėja prie Jungtinės Karalystės rezultato (35 proc.), tačiau balanso tarp lyčių šioje srityje kol kas pasiekti nepavyksta. Tam, kad įvairių šalių visuomenės galėtų suprasti tokios situacijos prigimtį ir identifikuoti, kaip siekti lyčių balanso vietos savivaldos srityje, gilinamasi tiek į moterų, tiek ir vyrų politinio dalyvavimo procesus, tačiau ypatingas dėmesys yra skiriamas veiksniams, lemiantiems moterų sėkmę savivaldos rinkimuose.

Moterų politinį dalyvavimą ir jo sėkmę savivaldos rinkimuose lemia kompleksinis įvairių kontekstų derinys, įskaitant socialinę struktūrą, švietimą, politinius tinklus, ekonominius išteklius, teisinį reguliavimą ir kultūrą (Barnes ir kt. 2017; Anzia ir Bernhard 2022; Singh 2024; Clayton ir kt. 2025). Šie kontekstai sąveikauja tarpusavyje, suponuodami veiksmus, lemiančius moterų politinio dalyvavimo galimybes ir barjerus. Moterų politinio dalyvavimo sampratą ir svarbą nagrinėjo tokie autoriai kaip Wolak (2015), Huq (2016), West ir Duell (2024). Moterų politinį dalyvavimą skatinančius ir stabdančius veiksmus analizavo Maguire (2018), Abu-Chaled (2022), Singh (2024). Lyčių aspekto integravimą, kaip priemonę moterų politiniam dalyvavimui skatinti nagrinėjo Lomazzi ir Crespi (2019), Fauziyah ir kt. (2020), Höhmann (2025) ir kt. Tačiau keletas pastarųjų metų tyrimų taikė ir interseksionalumo teoriją, kuri leido giliau suprasti, kaip skirtingos tapatybės (charakteristikos), tokios kaip lytis, rasė, klasė ar pan., sąveikauja, formuoja ar net riboja piliečių grupių (moterų ar kt.) politinį dalyvavimą bei sėkmę rinkimuose (Slaughter ir Brown 2022; Grasso ir Giugni, 2025). Interseksionalumas – tai teorija, metodologija ir analitinė priemonė, leidžianti kompleksiskai analizuoti individų patirtis, lemiamas skirtingų socialinių tapatybių bei jų sąveikos, neapsiribojant vien lytimi, bet atsižvelgiant į kitas charakteristikas, tokias kaip etninė priklausomybė, rasė, amžius, seksualinė orientacija, išsilavinimas, socialinis ir ekonominis statusas, negalia ar pan. (Breslin ir kt. 2017; Janssen 2022). Siekiant iš esmės suprasti moterų ir vyrų politinio dalyvavimo ir sėkmės rinkimuose fenomeną, būtina analizuoti taikant ne vieną požymį, bet ir kitas socialinės stratifikacijos kategorijas (amžius, rasė, socialinė padėtis, politiniai įsitikinimai ir pan.), kurie susikerta, vieni kitus papildo ir sustiprina (Collins ir Bilge 2016).

Pastebėta, kad dauguma ankstesnių Lietuvoje atliktų moterų politinio dalyvavimo tyrimų (Šidlauskienė 2009; Ališauskienė ir Purvaneckienė 2009; Butkuvienė 2010; Kraujutaitytė ir Jurkevičiūtė 2016; Frankienė ir kt. 2020; Radzevičiūtė ir Mačiulytė 2020) rėmėsi tik vienu iš socialinės nelygybės aspektų – asmens

lyties požymiu, neatskleidžiant kitų charakteristikų ir jų sąveikų poveikio moterų įsitraukimui į politinius procesus. Taikant būtent interseksionalumo požiūrį, galima atskleisti, kaip skirtingi sociodemografiniai veiksniai, tokie kaip amžius, išsilavinimas ir profesija, politinis ir socialinis dalyvavimas ir kt. bei jų sąveikos diferencijuoja išrinktus savivaldybės tarybų narius pagal lytį. Todėl tyrimo problemą galima įvardinti kaip politinio dalyvavimo vietos savivaldos rinkimuose sėkmės veiksnių pažinimą, išskiriant interseksionalumu pagrįstus skirtumus.

Šio straipsnio tikslas – atskleisti, kaip skirtingos demografinės, profesinės ir socioekonominės charakteristikos bei jų sąveikos diferencijuoja savivaldybės tarybų narius pagal lytį ir lemia sėkmingą moterų ir vyrų politinį dalyvavimą, remiantis 2023 m. savivaldybių tarybų rinkimų rezultatais. Tyrimo klausimai: 1) Kaip interseksionalumo teorija gali praturtinti moterų ir vyrų sėkmingo politinio dalyvavimo sampratą savivaldybių tarybų rinkimų kontekste?; 2) Kokie išrinktų į savivaldybių tarybas moterų ir vyrų demografinių, socioekonominių ir profesinių charakteristikų ir jų sąveikų skirtumai atsiskleidžia 2023 m. vietos savivaldos rinkimų kontekste?; 3) Kokias pagrindines kliūtis moterų sėkmingam politiniam dalyvavimui vietos savivaldoje galima identifikuoti interseksionalių požiūriu?

Tyrimo metu analizuoti 2023 m. kovo 5 d. Lietuvos savivaldybių tarybų rinkimų duomenys – atlikta kiekybinė dokumentų (rinkimus laimėjusiųjų biografijų) turinio analizė. Moterų ir vyrų sėkmingas politinis dalyvavimas (išrinkimas į savivaldybių tarybas) buvo nagrinėjamas atskleidžiant jų tapatybės požymius, struktūrinius veiksnius ir jų sąveikas, lemiančias savivaldybių tarybų narių diferencijavimą pagal lytį.

Šio tyrimo naujumą išryškina taikytas inovatyvus interseksionalus požiūris, sistemingai analizuojantis, kaip skirtingos demografinės, profesinės ir socioekonominės charakteristikos sąveikauja ir lemia moterų ir vyrų politinį dalyvavimą ir sėkmę Lietuvos savivaldybių tarybų rinkimuose. Skirtingai nuo ankstesnių tyrimų, šiame tyrime taikoma visos šalies savivaldybių tarybos narių biografijų (dokumentų) turinio analizė, kuri suteikia gilesnį supratimą apie sėkmingo moterų ir vyrų politinio dalyvavimo veiksnius ir praplečia žinias apie sociodemografinių veiksnių sąveikos poveikį mažos šalies politinėje arenoje.

Straipsnį sudaro sėkmingo politinio dalyvavimo sampratos atskleidimas lyčių aspektu, interseksionalumo teorinės prieigos apibūdinimas, Lietuvos moterų ir vyrų politinio dalyvavimo savivaldybių tarybose situacijos įžvalgos, 2023 m. vietos savivaldos rinkimų empirinio tyrimo metodologijos pristatymas, esminės empirinio tyrimo įžvalgos apie moterų ir vyrų politinį dalyvavimą vietos savivaldos rinkimuose ir sėkmės veiksnius interseksionalių požiūriu, diskusija ir išvados.

Moterų ir vyrų sėkmingo politinio dalyvavimo samprata

Politisinis dalyvavimas yra pagrįstas piliečių noru daryti įtaką politikai ir politiniams sprendimams (Aurylaitė 2017). Jis apima teisę balsuoti, kandidatuoti, užimti politinių rinkimų kampanijų dalyvių pozicijas, siekti įstatymų leidžiamosios valdžios narių pozicijų (Varghese 2019; Imbrasaitė ir Genys 2022). Tiek vyrų, tiek ir moterų politinis dalyvavimas vietos savivaldoje suteikia jiems galimybę tiesiogiai paveikti politines darbotvarkes ir sprendimus, atsižvelgiant į skirtingų vietos bendruomenės grupių poreikius (McDonnell 2019).

Moterų aktyvus politinis dalyvavimas yra būtina demokratijos sąlyga, nes moterys politikės yra linkusios laikytis įtraukios politikos, jautriau reaguoti ir susirūpinimą keliančius klausimus, siekti teigiamų pokyčių socialiai jautriose srityse, o tai gali pakreipti priimamų politinių sprendimų turinį ir vietos valdžios darbotvarkių prioritetus (Huq 2016; Birindelli 2019). Moterims, norinčios politiškai aktyviai dalyvauti vietos savivaldoje, reikalinga pakankamai draugiška ir palanki politinė, visuomeninė, kultūrinė ir socialinė aplinka (Šidlauskienė 2009; Milazzo ir Goldstein 2019; Frankienė ir kt. 2020; Maškarinec 2022). Moterų aktyviam dalyvavimui politinėje veikloje ir savivaldybių tarybų rinkimuose įtaką daro skirtingos veiksnių grupės: instituciniai, kultūriniai, ekonominiai, organizaciniai, asmeninių savybių ir aplinkos veiksniai (žr. 1 lent.).

Sėkmingas tiek moterų, tiek ir vyrų politinis dalyvavimas gali būti suvokiamas kaip asmeninė kan-

didatų į savivaldybės tarybos nario postą politinė kompetencija, ryžtas ir atkaklumas, orientacija į tikslą, gebėjimas judėti politinėje hierarchijoje ir sėkmingai įgyvendinti savo politinius tikslus (Reichert 2010; Brinkmann 2018). Tai ne tik kandidatų išrinkimas per rinkimus, bet ir aktyvus jų dalyvavimas politinėse partijose ir pilietinėse organizacijose, darbas su bendruomeninėmis organizacijoms, paramos rinkimas ir gavimas, gebėjimas kreiptis į viešojo administravimo institucijas, spręsti visuomeninio intereso klausimus ir pan. Taikydami interseksionalų požiūrį, tyrėjai (Slaughter ir Brown 2022; Grasso ir Giugni, 2025) kaip pagrindinę politinio dalyvavimo sėkmės sąlygą įvardija kandidatų išrinkimą į postą, nes būtent šis faktas yra aiškiausias ir matomiausias indikatorius, parodantis, kaip skirtingos charakteristikos (identitetai) sąveikauja bei lemia kandidatų politinių tikslų pasiekimą. Būtent ši sėkmingo politinio dalyvavimo prieiga taikyta ir šiame tyrime.

Interseksionalumo teorija politinio dalyvavimo kontekste

Interseksionalumo teorija atsirado analizuojant lyties ir rasės sąveiką (Crenshaw 1989). Tačiau atliekant vis daugiau tyrimų, taikant šią teorinę prieigą atskleista, kad asmenų tapatybės yra daugialypės ir jas formuoja sudėtingi socialiniai santykiai, istoriniai kontekstai ir galios struktūros (Crenshaw 2013; Collins ir Bilge 2016). Analizėje taikomas interseksionalus požiūris leidžia suvokti, kaip skirtingi tapatybių bruožai ir jų sąveikos gali lemti įvairias diskriminacijos formas, pavyzdžiui, pagal lytį, etninę kilmę, socialinį statusą ar amžių (Debusscher ir Maes, 2024).

Istoriškai politinio dalyvavimo kliūtys ir nelygė atsiradavo ne tik dėl lyties, bet ir dėl socialinės klasės ar amžiaus (Abu-Chaled 2022; Bessant 2022; Pickard 2019). Pastarųjų metų įvairovės ir įtraukties skatinimas politinio dalyvavimo srityje nereiškia, kad lyčių lygybė tampa nebeaktuali. Tai reiškia tik pripažinimą, jog lytis kaip veiksnys neveikia atskirai politinio dalyvavimo procesų, todėl ją būtina analizuoti santykyje su kitais sociodemografiniais veiksniais. Būtent interseksionalus požiūris leido atskleisti įvairias persidengiančias politinio dalyvavimo nelygybės formas įvairiose Europos šalyse ir nustatyti, kad daugeliu atvejų tam įtakos turėjo kandidatų statusas, amžius, įgytas išsilavinimas, užimtumo specifika ir pan. (Erzeel ir Mügge 2016; Fredenval 2016; Fraile ir Marinova 2024; Grasso ir Giugni 2025). Interseksionalumo prieiga politinio dalyvavimo srityje pripažįsta moterų skirtumus, akcentuoja galios dinamiką ir pripažįsta fenomeno sudėtingumą (Hughes ir Dubrow 2018). Politinio dalyvavimo analizė interseksionaliu požiūriu leidžia giliau suprasti moterų ir vyrų politinio dalyvavimo ir sėkmės rinkimuose fenomeną, analizuojant individų patirtis per skirtingas socialines tapatybes bei jų sąveikas (Breslin ir kt. 2017; Janssen 2022). Todėl analizuojant taikomas ne vienas požymis, bet įvairios socialinės stratifikacijos kategorijos (amžius, rasė, socialinė padėtis, politiniai įsitikinimai ir pan.), kurios susikerta, viena kitą papildo ir sustiprina (Collins ir Bilge 2016).

Anksčiau atlikti interseksionaliu požiūriu grįsti tyrimai rodo, kad moterims, siekiančioms įsitraukti į politinę veiklą ir dalyvauti rinkimuose vietos lygmeniu, dažnai tenka įveikti įvairias kliūtis. Pirmiausia – struktūrinės kliūtis, kurios atsiranda, kai moterų politinį dalyvavimą apriboja ne tik lytis, bet ir kitas veiksnys, pavyzdžiui, negalia (Hancock 2007; Evans ir Reher 2023). Kitas barjeras – kultūrinės normos ir stereotipai, kadangi politinė sfera tradiciškai laikoma vyrų „žaidimų aikštele“. Pabrėžiama, kad visuomenės lūkesčiai moterims politikėms dar labiau išauga, jeigu jos priklauso marginalizuotoms ir mažai matomoms bendruomenėms (Krook ir Norris 2014; Easat-Dass 2020). Pažymima, kad moterys dažniau patiria diskriminaciją tose politinėse partijose, kuriose kandidatų atrankos procesai yra palankūs asmenims iš dominuojančių socialinių grupių (Celis ir kt. 2014). Mažoritarinės rinkimų sistemos taip yra mažiau palankios moterims, ypač silpniau ekonomiškai ir socialiai išsivysčiusiose vietovėse (Golder ir kt. 2017; Cirone ir kt. 2024). Tai patvirtina interseksionalumo teorinę prieigą, kuri teigia, kad diskriminacijos priežastys neegzistuoja atskirai, nes socialinės stratifikacijos kategorijos tarpusavyje papildo viena kitą, todėl lyčių nelygė dažnai persidengia su socialine nelygybe (Collins ir Bilge 2016; Durovic 2017; Hughes ir Dubrow 2018; Reingold ir kt. 2020).

Atliekant interseksionalias analizes politinio dalyvavimo kontekste ir gilinantį į interseksionalių for-

mų diskriminacijos dilemą, dažnai trūksta interseksionalių lygybės duomenų konkrečios šalies atveju. Todėl ir buvo inicijuotas empirinis tyrimas mažos šalies – Lietuvos atveju.

1 lentelė. *Moterų politinį dalyvavimą skatinantys veiksniai vietos savivaldos rinkimų kontekste*

Veiksnių grupė	Moterų politinį dalyvavimą skatinantys veiksniai
Rinkimų sistemų (instituciniai)	Lyčių lygybės politika ir įsipareigojimai Įvestos rinkimų sąrašų / institucijų pozicijų kvotos Politinės galios delegavimas Intensyvi moterų politikų tinklaveika Švarios rinkimų technologijos Rinkėjų teisių gerbimas Galimybė balsuoti tiesiogiai už kandidatą
Kultūriniai	Ideologija, pripažįstanti moterų vaidmenį ir svarbą visuomenėje Palankios visuomenės normos Propaguojamos visuomenės vertybės, kurios priimtinos moterims Prievartos ir smurto prieš moteris netoleravimas Nepritiriamas moters vaidmens stereotipams Modernūs moterų vaidmenų modeliai Pačių moterų savivertė / savo gebėjimų suvokimas Vietos bendruomenės pripažinimas, palaikymas
Ekonominiai	Stabilus asmeninis ekonominis statusas Darbingumas ir gaunamos stabilios pajamos (skurdo nebuvimas) Šeimos palaikymas ir prisidėjimas Aukštesnis bendruomenės ekonominio išsivystymo lygis Prieiga prie rinkimams reikalingų resursų (laiko, pinigų ir politinių tinklų) Palankūs vietos (regiono), partijos ekonominiai ryšiai
Politinės partijos / komiteto (organizaciniai)	Palanki partijos politika ir taisyklės Palanki politinės partijos struktūra Aiškūs įsipareigojimai lyčių lygybės politikai Senbuvų moterų ir naujokių palaikymas Moterims palanki mentorystė / parama Pagarba
Asmeninių savybių	Stiprus pasitikėjimo savimi jausmas Įtaigumas Nepriklausomumas Nuoseklumas Optimizmas Stiprus ir galingas balsas (įtaigumas) Autentiškumas (tapatybė) Gebėjimas prisiimti atsakomybę ir rizikas Orientacija į vertybes, priimtinas vietos rinkėjams Parodyta empatija ir noras padėti (reali pagalba) vietos gyventojams Gebėjimas įkvėpti kitas moteris
Aplinkos	Stabili geopolitinė situacija Gamtos stichijų nebuvimas Kitų neapibrėžtumo sąlygų nebuvimas / valdymas

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių, remiantis Kivoi (2014); Golder ir kt. (2017); Ladam ir kt. (2018); Mlambo ir Kapingura (2019); Ndossy ir Werema (2021); Maškarinec (2022); Castorena (2023).

Moterų ir vyrų politinio dalyvavimo savivaldybių tarybose situacija Lietuvoje

Lietuvoje lyčių nelygybė vis dar stipriai išreikšta visų lygių politinės, ekonominės ir visuomeninės svarbos organizacijų valdysenos srityse. 2024 metais Lietuva Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) Lyčių lygybės indekse surinko 65,8 balo iš 100 (Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2024). Lietuva nuo praėjusių metų pakilo per 1 vietą ir dabar užima 16 vietą Europos Sąjungoje. Toks rezultatas yra 5,2 balo mažesnis už ES vidurkį. Remiantis 2024 m. EIGE Lyčių lygybės indekso duomenimis (European Gender Equality Institute 2024), galios (politinio, ekonominio vadovavimo) srityje, Lietuvos vertinimas padidėjo 6,9 balo ir pakėlė šalies vertinimą iš 18 į 16 vietą. Šį pokytį lėmė 15,0 balo padidėjęs moterų dalyvavimas ekonominių sprendimų priėmime. Dėl šios priežasties Lietuvos reitingas šiame subdomene pakilo penkiomis pozicijomis ir dabar užima 14 vietą. Tai – pozityvi tendencija, formuojant lygiavertiškesnę Lietuvos visuomenę, bet kaita vyksta labai lėtai ir tai įrodo valstybės lygių galimybių politikos priemonių nepakanamumą ir menką efektyvumą.

Lietuvoje moterų ir vyrų išrinkimo į savivaldybių tarybas situacija per visą laikotarpį nuo nepriklausomybės atgavimo 1990 m. keičiasi per lėtai ir vis dar neatitinka moterų ir vyrų pusiausvyros principo. 1997 m. moterų sudarė 21 proc. tarybų narių, 2000 m. šis rodiklis sumažėjo iki 17 proc. tačiau vėliau fiksuotas laipsniškas augimas – 2007 m. moterų dalis siekė 22 proc., 2011 m. jos sudarė 25 proc. (376 moterys), 2015 m. – 26 proc. (402 moterys), o 2019 m. – 29 proc. (440 moterų) (Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija 2011, 2015, 2019). Vertinant visų 60 savivaldybių duomenis, iki 2019 m. daugumoje savivaldybių tarybų vyrų skaičius buvo bent du kartus didesnis nei moterų, ir ši disproporcija išliko visų kadencijų metu. 2023 m. savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose išrinktų moterų skaičius padidėjo iki 498, o jų dalis pasiekė 33,2 proc. Nors didėjo savivaldybių, kuriose moterys sudarė daugiau kaip 30 proc. tarybos narių, skaičius, tačiau net septyniose savivaldybėse ši dalis nesiekė nei 20 proc. (Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija 2023).

Sprendžiant moterų ir vyrų nelygybės problemas politinio dalyvavimo srityje, būtų reikalingos viešosios politikos intervencijos, kurias suformuoti gali padėti įžvalgos iš savivaldybių tarybų rinkimų rezultatų analizės interseksionalių požiūriu, identifikuojant veiksnius ir jų sąveikas, lemiančius moterų ir vyrų sėkmingą dalyvavimą vietos savivaldos rinkimuose.

Metodologija

Empiriniam tyrimui apie moterų ir vyrų politinį dalyvavimą interseksionalių požiūriu buvo pasirinkta kiekybinio tyrimo strategija, *taikytas kiekybinės dokumentų turinio analizės metodas* (Krippendorff 2018; Morkevičius 2005).

Duomenų rinkimas ir kodavimas. Sisteminant informaciją apie 2023 m. kovo 5 d. rinkimuose į savivaldybės tarybą išrinktus asmenis (tiek moteris, tiek ir vyrus), buvo atlikta dedukcine logika paremta kategorizavimo procedūra, kintamieji ir jų reikšmių aibės numatytos prieš pradedant kodavimą. Duomenų rinkimo instrumentas – klasifikatorius, apima detalią kodavimo informaciją apie požymius, kintamuosius, kodavimo taisykles, kodavimo pagrindimą. Iš viso buvo numatyta 15 kintamųjų, aprašančių kandidatų į savivaldybių tarybų narius politinį dalyvavimą, pilietinį dalyvavimą, socialinius, demografinius ir profesinius požymius, savivaldybę, kurioje kandidatuoja. Tyrimo duomenų šaltinis buvo Lietuvos Vyriausiosios rinkimų komisijos oficialioje svetainėje www.vrk.lt pateikti 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimų dokumentai: kandidato Anketa, Biografija ir Turto bei pajamų deklaracija, kuriuose nurodyta informacija apie kiekvieną išrinktą ir 2023 m. kovo 18 d. VRK sprendimu patvirtintą savivaldybės tarybos narį. Koduota informacija buvo surašyta į MS Excel lentelę, sudaryta duomenų matrica, kuri eksportuota į IBM SPSS 26 programinę aplinką. Šiame straipsnyje pristatomi statistinės interseksionalumo analizės metu stipriausią sąveiką atskleidę 5 kintamieji (žr. 2 lent.).

Tyrimo imtis. Tyrimo laukas apėmė visų 60 Lietuvos savivaldybių 2023 m. vietos savivaldos rinkimuose į savivaldybių tarybas išrinktų kandidatų biografijas. Iš viso 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų

narių rinkimuose buvo išrinkti 1498 tarybos nariai, tarp kurių – 498 moterys (33,2 proc.) ir 1000 vyrų (67,8 proc.) (žr. 3 lent.).

2 lentelė. Interseksionalumo veiksmų (požymių) klasifikatorius

Požymis	Kodų skaičius	Kodų sudarymo pagrindas
Lytis	2	Subjektyviai priskiriama tyrėjų pagal vardo ir pavardės lingvistinę formą.
Amžius	Santykių skalė Amžiaus karta (3)	Amžius metais 2023 kovo 5 dienai. Vyresniųjų (Kūdikių bumo) karta – gimę iki 1964 m, X karta – 1965–1980 m., Y karta – 1981–1996 m.
Išsilavinimas	6	Lygmenys pagal Valstybės duomenų agentūros pateiktą išsilavinimo klasifikatorių.
Šeiminė padėtis	5	Kategorijos pagal LR Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenis.
Deklaruota apmokestinamųjų ir neapmokestinamųjų pajamų suma	Santykių skalė Deciliai (10)	Suma Eurais, 2021 m. pagal LR Vyriausiosios rinkimų komisijos pateiktus duomenis.
Sektorius	4	Pagal LR Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenis: viešasis sektorius, privatus sektorius, nevyriausybiniis sektorius, nenurodyta.

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių.

Siekiant ištirti veiksmus, formuojančius lyčių paskirstymą savivaldybių tarybose, ir nustatyti kliūtis moterų politiniam dalyvavimui, programiniu būdu buvo atlikta interseksionali demografinių ir profesinių kintamųjų analizė. Pagrindiniai tirti veiksniai apėmė amžių, šeiminių padėčių, išsilavinimą, užimtumo sektorių ir metinių pajamų lygį, kurie kartu kuria struktūrines nelygybes, turinčias įtakos moterų politiniam dalyvavimui vietos savivaldoje. Interseksionalus požiūris leidžia identifikuoti, kaip minėti veiksniai kartu formuoja moterų politinio dalyvavimo galimybes ir kliūtis, esant skirtingam amžiui, skirtingoms socioekonominėms sąlygoms ir profesinėms patirtims.

Amžius ir šeiminė padėtis sąveikauja, formuodami skirtingas moterų galimybes dalyvauti politinėje veikloje. Tuo tarpu išsilavinimo lygis bei užimtumo sektorius daro reikšmingą įtaką prieigai prie profesinių tinklų ir karjeros galimybių, sudaro palankesnes ar priešingai – ribojančias sąlygas išsitraukimui į politinius procesus. Šiuos veiksmus papildo ekonominiai veiksniai: metinių pajamų lygis ne tik atspindi platesnį ekonominės nelygybės kontekstą, bet ir sąveikauja su sociodemografiniais rodikliais. Taikant interseksionalumo prieigą, identifikuojami dėsningumai, padedantys geriau suprasti lyčių atstovavimo disproporcijas savivaldybių tarybose. Toks analitinis požiūris atskleidžia ne tik bendras tendencijas, bet ir specifinius iššūkius, su kuriais susiduria moterys, priklausančios skirtingiems socioekonominiams bei profesiniams sluoksniams pradėdamos ar tęsdamos savo politinę karjerą vietos savivaldoje.

Statistinės duomenų analizės metodai. Siekiant įvertinti demografinių, profesinių ir socioekonominių kintamųjų pasiskirstymą skirtingos lyties išrinktų savivaldybių tarybų narių grupėse, buvo atliktas Pearson Chi-kvadrato testas, leidžiantis nustatyti statistiškai reikšmingus analizuojamų grupių skirtumus. Šių skirtumų dydis ir jų praktinė reikšmė buvo įvertinti naudojant Cramer V koeficientą. V vertė lygi 0,10 laikoma silpnu ryšiu, 0,30 – vidutiniu, o 0,50 – stipriu (Cohen 1988).

Analizuojant rinkimų į savivaldybių tarybas rezultatus lyčių aspektu, atsižvelgiant į demografinių, profesinių ir socioekonominių kintamųjų sąveiką, pasirinkta sprendimų medžio (angl. k. *Decision tree*), metodika, konkrečiai – Exhaustive CHAID (angl. k. *Chi-squared Automatic Interaction Detector*) metodas. Bauer ir kt. (2021) atlikta sisteminė interseksionalumo tyrimų statistinių metodų analizė akcentuoja sprendimų medžių, įskaitant CHAID, potencialą analizuojant daugiasluoksnes sąveikas tarp kintamųjų.

jų. CHAID algoritmas, optimizuoja grupių atskirimą rekursyviai segmentuodamas duomenų rinkinį, identifikudamas ir sujungdamas statistiškai panašias kategorijas, o statistiniams sprendimams panaudodamas Chi-kvadrato testą. Exhaustive CHAID algoritmas išplečia tradicinį CHAID metodą, atlikdamas išsamią optimalaus kategorijų sujungimo paiešką kiekviename medžio mazge, taip užtikrindamas tikslesnį duomenų segmentavimą ir statistiškai patikimesnius rezultatus (Song ir Lu 2015; Milanović ir Stamenković 2016). Šiame tyrime Exhaustive CHAID metodas taikomas siekiant identifikuoti, kaip demografiniai (amžius, šeimninė padėtis), socialiniai (išsilavinimas), profesiniai (profesinė sritis) ir ekonominiai (pajamos) veiksniai (charakteristikos) sąveikauja tarpusavyje ir sąlygoja skirtingos lyties savivaldybių tarybos narių pasiskirstymą. Metodas leidžia ne tik vertinti šiuos veiksnius atskirai, bet ir atskleisti jų tarpusavio sąveikas. Nustatoma, kaip skirtingų socialinių kategorijų persidengimas kuria specifines moterų politinio dalyvavimo galimybes arba barjerus. Exhaustive CHAID modelio gebėjimą atskirti skirtingos lyties savivaldybių tarybos narių grupes parodo rizikos parametras, apibrėžiamas kaip klaidingo klasifikavimo tikimybė. Mažesnė modelio rizika rodo didesnę patikimumą.

Tyrimo organizavimas ir etika. Tyrimas vykdytas nuo 2023 m. balandžio mėn. iki 2023 m. gruodžio mėn. Tyrimo metu naudota Vyriausiosios rinkimų komisijos skelbiama viešai pateikiama informacija. Informacijos kodavimas grindžiamas Lietuvos teisine baze, klasifikatoriais ir kitais oficialiais dokumen-

3 lentelė. Demografinės, profesinės ir socioekonominės moterų ir vyrų – išrinktų savivaldybių tarybų narių savybės, N=1498

	Moterys		Vyrai	
	Skaičius	Proc.	Skaičius	Proc.
Amžiaus kartos				
Vyresniųjų (Kūdikių bumo) karta	113	22,7	335	33,5
X karta	272	54,6	456	45,6
Y karta	111	22,3	208	20,8
Nenurodyta	2	0,4	1	0,1
Šeimyninė padėtis				
Vedę arba partnerystėje	325	65,3	788	78,8
Niekada nesusituokę	54	10,8	90	9,0
Išsiskyrę	44	8,8	41	4,1
Našliai	27	5,4	20	2,0
Nenurodyta	48	9,6	61	6,1
Išsilavinimas				
Vidurinis arba pavidurinis aukštojo išsilavinimo nesuteikiantis (ISCED 3,4)	22	4,4	88	8,8
Bakalauro laipsnis (ISCED 6)	232	46,6	532	53,2
Magistro laipsnis (ISCED 7)	203	40,8	274	27,4
Daktaro laipsnis (ISCED 8)	14	2,8	27	2,7
Nenurodyta	27	5,4	79	7,9
Užimtumo sektorius				
Viešasis sektorius	342	68,7	485	48,5
Privatus sektorius	105	21,1	367	36,7
Nevyriausybiniis sektorius	4	0,8	4	0,4
Nenurodyta	47	9,4	144	14,4
Metinių pajamų deciliai	1,2	118	23,7	181
1, 2	118	23,7	181	18,1
3, 4	120	24,1	180	18,0
5, 6	93	18,7	206	20,6
7, 8	92	18,5	208	20,8
9, 10	75	15,1	224	22,4

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių.

tais. Tyrimo metu buvo taikyti informacijos rinkimo (atsakingas duomenų rinkimas ir jų naudojimas, duomenų kokybės užtikrinimas) ir jų analizės etikos principai (sąžiningumas ir objektyvumas, atsakingas interpretavimas), kad būtų išvengta šališkumo ar subjektyvumo rizikos. Šiame straipsnyje pateikiama tik dalis tyrimo rezultatų, reikšmingų interseksionalumo aspektu.

Rezultatai

Amžius (priklausymas kartai). Išrinktų savivaldybių tarybų narių – moterų ir vyrų amžiaus skirtumų analizė atskleidė, kad moterys amžiumi dažnai yra jaunesnės nei jų kolegos vyrai. Išrinktų moterų vidutinis amžius yra 49,8 metų, o mediana – 50 metų, tuo tarpu atitinkami skaičiai vyrams yra 52,1 metų ir 55 metai. Šie skirtumai dar labiau išryškėja, kai analizuojama vyresnių politikų amžiaus struktūra, $\chi^2(2) = 18,9$, $p < 0,001$, $V=0,112$. Tarp išrinktų tarybos narių vyrų 33,5 proc. priklauso Vyresniųjų kartai – gimusiai iki 1964 m., tuo tarpu moterų ši proporcija yra žymiai mažesnė – 22,7 proc. Galima daryti prielaidą, kad rinkimų į savivaldybių tarybas sėkmę dažniau patiria jaunesnės moterys, tuo tarpu vyresni vyrai politinėje konkurencijoje turi stipresnes pozicijas. Tokia tendencija gali atspindėti skirtingus rinkėjų ar partijų lūkesčius kandidatų ir kandidačių atžvilgiu.

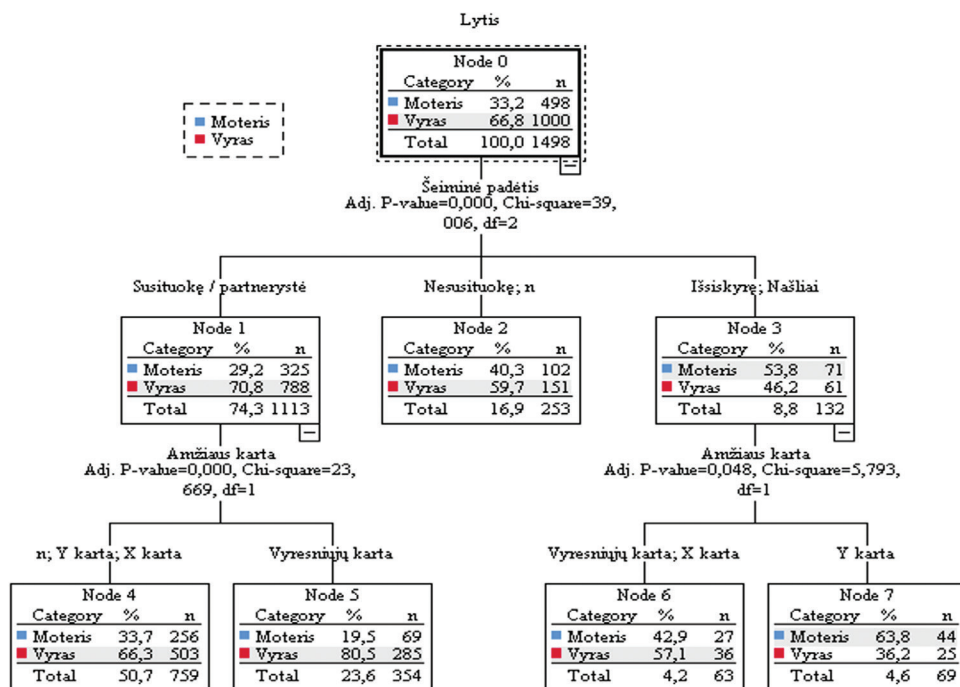
Šeiminė padėtis. Šeiminė padėtis yra svarbus veiksnys, lemiantis moterų politinį dalyvavimą, $\chi^2(3) = 34,9$, $p < 0,001$, $V=0,159$. Tarp visų moterų, išrinktų savivaldybių tarybų narėmis, 65,3 proc. yra ištekęsios arba gyvena su partneriu, o tarp vyrų tarybos narių ši proporcija yra 78,8 proc. Be to, išsituokusių moterų dalis sudaro 8,8 proc. visų išrinktų moterų, o išsituokę vyrai – 4,1 proc. visų išrinktų vyrų. Šie skirtumai rodo, kad lyčių socialiniai ir struktūriniai veiksniai gali formuoti politinės karjeros trajektorijas, galbūt sąlygotas šeimos atsakomybių iššūkių, visuomenės lūkesčių, su kuriais moterys susiduria siekdamos pradėti ar išlaikyti politinę karjerą savivaldoje.

Išsilavinimas. Moterų, išrinktų į savivaldybių tarybų nares, formali išsilavinimo kvalifikacija dažnai yra aukštesnė nei jų kolegų vyrų, $\chi^2(3) = 29,7$, $p < 0,001$, $V=0,146$. Tarp visų išrinktų moterų 40,8 proc. turi magistro laipsnį (ISCED lygis 7), tuo tarpu atitinkama dalis tarp vyrų yra 27,4 proc. Atitinkamai, bakalauro kvalifikacinį laipsnį (ISCED lygis 6) dažniau turi savivaldybės politikai vyrai (53,2 proc.) nei moterys (46,6 proc.). Šie skirtumai gali būti susiję su dažnesniu aukštos kvalifikacijos reikalavimu moterims kandidatėms siekiant rinkimų sėkmės, lyginant su vyrais.

Užimtumo sektorius. Palyginus išrinktų savivaldybių tarybos narių skaičius pagal užimtumo sektorių, matyti reikšmingi lyčių skirtumai, $\chi^2(2) = 49,4$, $p < 0,001$, $V=0,194$. Moterims, kurios dirba privačiame sektoriuje, galimybė būti išrinktoms į savivaldybės tarybą yra mažesnė nei dirbančioms viešajame sektoriuje. Tyrimo rezultatai parodė, kad 21,1 proc. išrinktų moterų politikų dirba privačiame sektoriuje, palyginus su 36,7 proc. vyrų. Tuo tarpu moterų, dirbančių viešajame sektoriuje, dalis sudaro 68,7 proc., o tarp vyrų ši proporcija siekia 48,5 proc. Šie rezultatai atskleidžia, kad į savivaldybių tarybas išrenkamos moterys dažniau dirba viešajame sektoriuje, o vyrų tarpe privataus ir viešojo sektorių atstovavimas yra labiau subalansuotas. Tai gali būti susiję su užimtumo struktūros segregacija arba skirtingais politinės karjeros keliais, kurie lemia didesnes moterų galimybes patekti į politiką dirbant viešojo sektoriaus institucijose.

Pajamos. Duomenys rodo, kad savivaldybių tarybų nariai vyrai turi didesnes metines pajamas nei jų kolegės moterys. Savivaldybės tarybos narių pajamų skirstinys pasižymi išskirtimis, todėl pajamas tiksliau charakterizuoja 5 proc. nupjautasis vidurkis. Moterų savivaldybių tarybos narių 5 proc. nupjautasis deklaruotų apmokestinamų ir neapmokestinamų metinių pajamų vidurkis yra 34,0 tūkst. eurų, o tai yra 9,7 tūkst. eurų mažiau nei savivaldybių tarybų narių vyrų pajamos. Tai reiškia, kad moterų tokiu būdu skaičiuotos vidutinės pajamos sudaro 77,7 proc. atitinkamų vyrų pajamų. Šie duomenys patvirtina reikšmingą skirtingų lyčių savivaldybės tarybos narių pajamų atotrūkį, kuris gali turėti poveikį politinės veiklos galimybėms, kandidatavimo sprendimams ir ilgalaikėms karjeros perspektyvoms savivaldos politikoje.

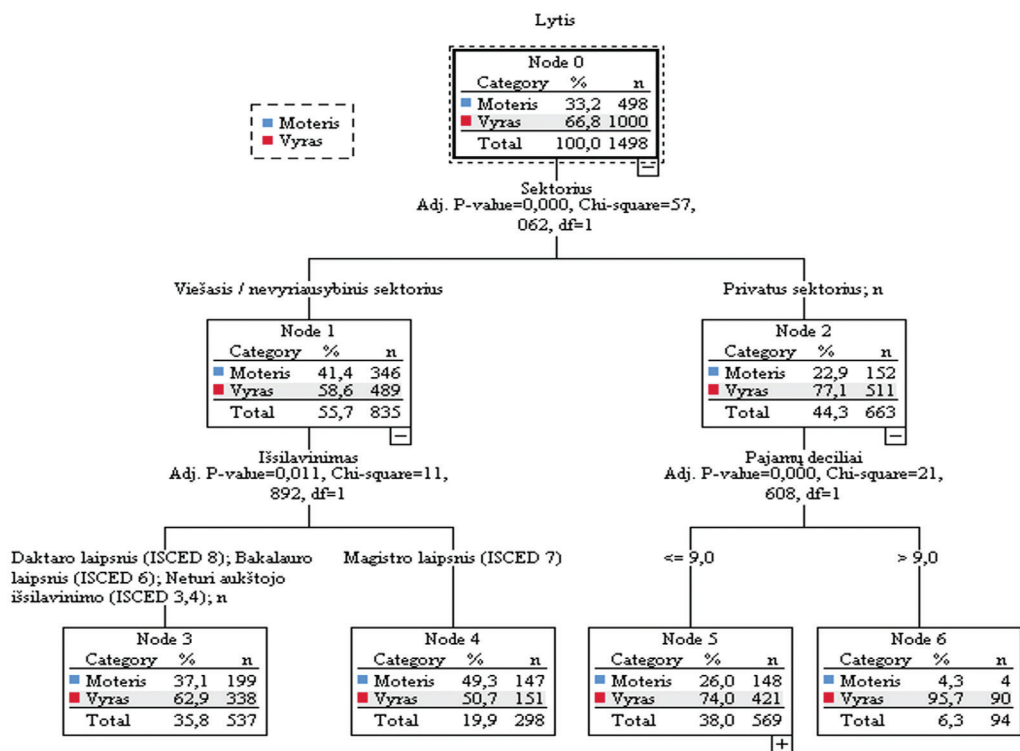
Šeiminės padėties ir amžiaus (kartų) sąveika. Sprendimų medžio analizė rodo, kad šeiminės padėties ir amžiaus (priklausymo kartai) kintamųjų sąveika turi didelę reikšmę savivaldybių tarybų sudėčiai pagal lytį (žr. 1 pav.).

1 paveikslas. Šeiminės padėties ir kartų sąsajos formuojant lyčių atstovavimą tarp savivaldybių tarybų narių
Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių.

Šeiminė padėtis yra stiprus veiksnys, leidžiantis prognozuoti moterų galimybę būti išrinktoms į savivaldybės tarybas, nes moterų atstovavimas jose yra mažesnis tarp vedusiųjų ar turinčiųjų partnerį (29,2 proc.) ir didesnis tarp išsituokusiųjų ar našlių (53,8 proc.) ar vienišų (40,3 proc.). Ši proporcija priklauso nuo amžiaus, todėl galima teigti, jog stebimas interseksionalumo efektas. Mažiausia moterų, savivaldybės tarybos narių, dalis, lyginant su vyrais yra vedusių ir priklausančių Vyresniųjų kartai (19,5 proc.), X ir Y kartai priklausančių vedusių moterų proporcija yra artima visos imties rodikliui. Tuo tarpu X amžiaus kartos išsiskyrusių ar našlių savivaldybės tarybos narių grupėje moterys sudaro gerokai didesnę dalį nei vyrai (atitinkamai 63,8 proc. ir 36,2 proc.). Nevedusiųjų grupėje amžius nėra papildomas moteris ir vyrus išskiriantis veiksnys. Tai gali reikšti, kad moterys, priklausomai nuo amžiaus ir šeiminės padėties, susiduria su skirtingomis kliūtims ar paskatomis, susijusiomis su politiniu dalyvavimu, t. y. amžiaus ir šeiminės padėties sąveika stiprina lyčių nelygybę politinio dalyvavimo kontekste. Tradiciniai lyčių vaidmenys ir atsakomybės istoriškai formavę vyresniosios kartos moterų politinės karjeros trajektorijas, tampa mažiau reikšmingi jaunesniųjų moterų kartose. Tačiau tiek X, tiek ir Y kartose šeima moterims dažniau nei vyrams vis dar išlieka politinei karjerai nepalankus veiksnys, ką rodo išskirtinai didelė moterų proporcija išsituokusių / našlių Y kartos savivaldybės tarybos narių tarpe. Sprendimų medžio modelio rizikos įvertinimas, siekiantis 0,32, patvirtina, kad šeiminės padėties ir amžiaus sąveika yra struktūrinis veiksnys, galimai formuojantis lyčių pasiskirstymą savivaldybių tarybose. Šie rezultatai akcentuoja būtinybę atsižvelgti į tai, kaip sociodemografinių veiksnių sąveikos veikia politinį dalyvavimą, o ne traktuoti juos kaip atskirus lyčių disproporcijos fenomenus.

Užimtumo sektoriaus, išsilavinimo ir metinių pajamų sąveika. Sprendimų medžio analizė atskleidė statistškai reikšmingus savivaldybių tarybų narių lyčių skirtumus, susijusius su jų užimtumu skirtinguose sektoriuose bei socialinėmis ir ekonominėmis charakteristikomis (žr. 2 pav.).

2 paveikslas. Užimtumo sektoriaus ir socialinių bei ekonominių veiksmų sankirta formuojant lyčių atstovavimą savivaldybių tarybose

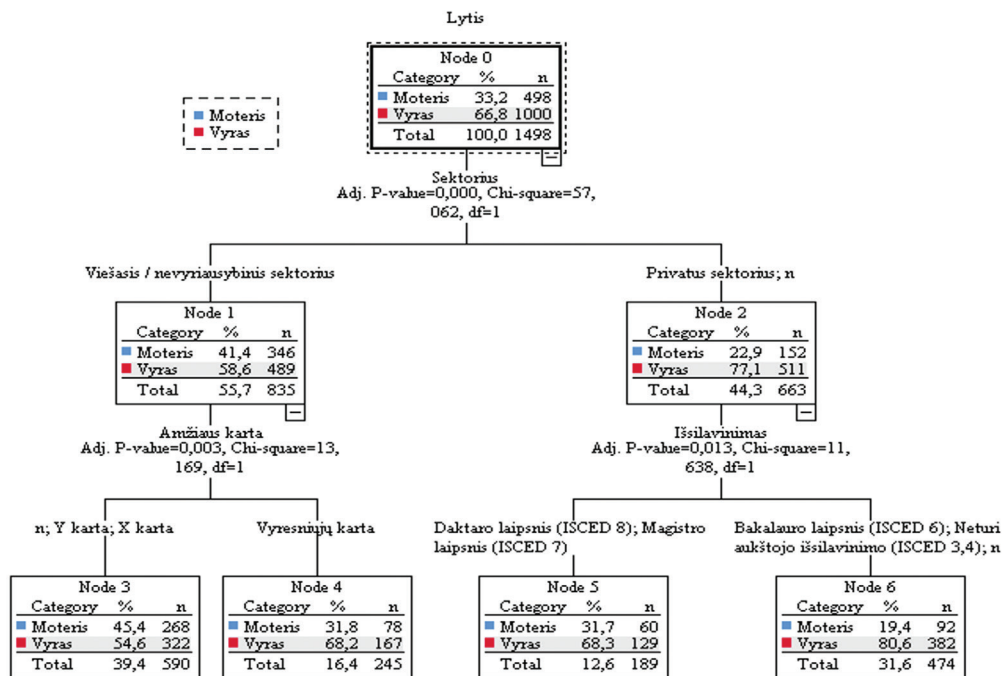
Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių.

Moterys sudaro 33,2 proc. tyrimo imties, o vyrai – 66,8 proc. Užimtumo sektorius buvo identifikuotas kaip vienas pagrindinių veiksmų, diferencijuojančių lyčių pasiskirstymą savivaldybių tarybose. Moterys, dirbančios viešajame ir nevyriausybiname sektoriuose, dažniau tampa tarybos narėmis (41,4 proc.) nei dirbančios privačiame sektoriuje (22,9 proc.). Nustatyta, kad viešojo sektoriaus darbuotojų moterų politinę karjerą ypač lemia išsilavinimo lygis. Tarp savivaldybės tarybos narių, turinčių daktaro, bakalauro arba profesinį vidurinį išsilavinimą ir dirbančių viešajame sektoriuje, moterys sudaro 37,1 proc., o tarp turinčių magistro laipsnį ši proporcija padidėja iki 49,3 proc., taip sumažinant lyčių skirtumą iki siektino pariteto. Privačiame sektoriuje dirbančių savivaldybės tarybos narių vyrus ir moteris išsilavinimo lygis diferenciuoja mažiau. Tai rodo, kad viešajame sektoriuje dirbančioms moterims gali prireikti aukštesnės kvalifikacijos, siekiant užimti panašias politines pozicijas vietos savivaldos valdymo struktūroje nei vyrams.

Tuo tarpu pagrindinis privačiame sektoriuje dirbančiuosius diferencijuojantis veiksnys yra metinės apmokestinamosios ir neapmokestinamosios pajamos. Tarp asmenų, pagal pajamas patenkančių į mažesnę nei 9 decilį, moterys sudaro 26,0 proc., tuo tarpu aukščiausioje pajamų kategorijoje (10 decilis) jų atstovavimas drastiškai sumažėja iki 4,3 proc. Pajamų skirtumas nėra viešajame sektoriuje dirbančių savivaldybės politikų moteris ir vyrus diferencijuojantis veiksnys. Tai leidžia teigti, kad ekonominis kapitalas gali būti didesnė kliūtis moterims dirbančioms privačiame sektoriuje siekiant politinės karjeros vietos savivaldoje, tuo tarpu išsilavinimo lygis yra reikšmingesnis veiksnys moterims, dirbančioms viešajame ir nevyriausybiname sektoriuose. Rizikos įvertinimas, siekiantis 0,33, rodo, kad modelio patikimumas prognozuojant lyčių pasiskirstymą, atsižvelgiant į užimtumo ir ekonominius veiksmus yra patenkinamas.

Tyrimo rezultatai atskleidžia, kaip socialinių, ekonominių ir demografinių veiksnių sąveikos gali formuoti skirtingos lyties savivaldybių tarybos narių politinės karjeros trajektorijas.

Amžiaus, išsilavinimo ir užimtumo sektoriaus sąveika. Sprendimų medžio analizė išryškina užimtumo sektoriaus, amžiaus ir išsilavinimo lygio sąveikos įtaką lyčių atstovavimui savivaldybių tarybose (žr. 3 pav.).

3 paveikslas. Kartos, išsilavinimo ir užimtumo sektoriaus veiksnių sankirta formuojant lyčių atstovavimą savivaldybių tarybose

Šaltinis: sudaryta straipsnio autorių.

Kaip jau buvo minėta, moterų atstovavimas savivaldybių tarybose pagal užimtumo sektorių ryškiai skiriasi nuo kolegų vyrų. Viešajame sektoriuje dirbančiųjų kartų skirtumai dar labiau diferencijuoja lyčių atstovavimą – jaunesnės kartos (X ir Y kartų) moterys sudaro didesnę moterų tarybos narių dalį (45,4 proc.) palyginus su Vyresniųjų kartos atstovėmis (31,8 proc.). Tai rodo, kad jaunesnių kartų atstovės, gali turėti didesnes galimybes pasinaudoti politinio dalyvavimo progomis, jei jos dirba viešajame sektoriuje ir pasižymi aukštesniu išsilavinimo lygiu.

Tuo tarpu privačiame sektoriuje dirbančių ir savivaldybės tarybos nariais tapusių atstovų pasiskirstymas pagal lytį susijęs su jų išsilavinimo lygiu. Moterų, turinčių daktaro arba magistro laipsnius, dalis šioje grupėje sudaro 31,7 proc., o turinčių bakalauro arba žemesnį išsilavinimą tarpe, ši proporcija sumažėja iki 19,4 proc. Tikėtina, kad aukštesnis išsilavinimas moterims, dirbančioms privačiame sektoriuje, yra palankesnis politinės karjeros veiksnys nei vyrams. Tyrimo rezultatai patvirtina, kad amžiaus, išsilavinimo ir užimtumo sektoriaus veiksniai sąveikauja, formuodami skirtingas prielaidas moterims dalyvauti politiniame gyvenime. Sprendimų medžio modelio rizikos įvertinimas, siekiantis 0,33, rodo patenkinamą prognozavimo tikslumą.

Atliktos analizės rezultatai patvirtina, kad moterų ir vyrų nevienodą galimybę būti išrinktiems į savi-

valdybių tarybų narius lemia visas tarpusavyje susijusių veiksmų kompleksas. Tyrimo rezultatai pagrindžia interseksionalaus požiūrio svarbą nagrinėjant lyčių skirtumus politinėje veikloje.

Diskusija

Atlikto empirinio tyrimo rezultatai pagrindė interseksionalaus požiūrio taikymo svarbą analizuojant vietos savivaldos rinkimų duomenis moterų ir vyrų lygiaverčio politinio dalyvavimo kontekste. Patvirtintos Abu-Chaled (2022), Bessant (2022) ir Pickard (2019) įžvalgos, kad sėkmingą politinį dalyvavimą lemia ne vien lyties aspektas, bet ir kiti demografiniai, socialiniai, ekonominiai ir profesiniai veiksniai. Lietuvos savivaldybių tarybų narių rinkimų atveju tokie veiksniai yra priklausymas amžiaus grupei, šeiminei padėčiai, išsilavinimo lygis, užimtumas konkrečiame sektoriuje ir pajamų lygis. Be to, šiame tyrime nustatyti reikšmingi ryšiai tarp kelių veiksmų (pavyzdžiui, užimtumo sektoriaus, išsilavinimo ir pajamų) ir pagrįstas nelygybės atsiradimas šių veiksmų sąveikoje. Tai vienas pirmųjų mokslinių tyrimų Lietuvoje, leidžiančių pagrįsti interseksionalumo taikymą konkrečiais moterų ir vyrų politinio dalyvavimo vietos savivaldoje duomenimis ir pateikti empiriškai patikrintus veiksmų sąveikos modelius.

Empirinio tyrimo rezultatai patvirtina interseksionalumo teorijos teiginius, kurie pabrėžia, kad skirtingos charakteristikos, tokios kaip amžius, šeiminei padėčiai, išsilavinimas ir profesinė patirtis, neabejotinai persidengia ir formuoja tam tikrų grupių patirtis (Collins ir Bilge 2016), įskaitant moterų sėkmės ir kliūčių prielaidas politiniam dalyvavimui vietos savivaldoje. Tyrimas patvirtino prielaidą apie skirtingų charakteristikų (amžiaus, socialinio statuso ir lyties) sąveikų reikšmę (Hughes ir Dubrow, 2018) vietos savivaldos rinkimų kontekste. Tyrimas atskleidė, kad jaunesnės moterys dažniau tapo sėkmingomis kandidatėmis ir buvo išrinktos į savivaldybių tarybų nares, jeigu jos dirbo viešojo sektoriaus institucijose ar buvo neištekėjusios. Taip pat nustatyta, kad aukštas išsilavinimas ir sukauptas socialinis kapitalas sąlygoja moterų sėkmingesnį pasirodymą rinkimuose ir jų politinėje veikloje. Be to, didesnės pajamos ir socialinis kapitalas sudaro palankesnes galimybes kandidatui kandidatuoti ir būti išrinktam.

Interseksionaliniu požiūriu patvirtina, kad vyresnės moterys dažnai sudėtingiau laimi vietos savivaldos rinkimus, nes jos patiria papildomas kliūtis dėl socialinių stereotipų apie moterų vaidmenį darbo ir šeimos srityse (Krook ir Norris, 2014). Tradiciniai vaidmenų modeliai ir visuomenės lūkesčiai dažnai sąlygoja, kad vyresnės moterys nesiekia aukštesnių politinių pareigų, nes jų politinė veikla dažnai vertinama kaip prieštaraujanti joms tariamai būdingoms socialinėms rolėms. Be to, moterys, dirbančios privačiame sektoriuje ir turinčios mažesnes pajamas, susiduria su papildomomis kliūtimis patekti į savivaldybių tarybą, nes jų finansiniai ištekliai ir socialinė įtaka yra mažesni, o tai mažina jų šansus sėkmingai kandidatuoti ir būti išrinktoms (Hughes ir Dubrow, 2018).

Šio tyrimo apribojimai yra susiję su tuo, kad analizuoti tik vienos šalies (Lietuvos) vietos savivaldos rinkimų (2023 m.) rezultatai, todėl gauti duomenys neleidžia daryti platesnių apibendrinimų kitų laikotarpių ar šalių kontekste. Be to, buvo analizuotos tik penkios pasirinktos interseksionalumo prieigos sąlygotos demografinės, socioekonominės ir profesinės charakteristikos, neatsižvelgiant į platesnį galimų veiksmų ar socialinių kategorijų spektrą. Tyrimas fokusavosi į interseksionalų požiūrį ir sąveikų tarp pasirinktų charakteristikų analizę, tačiau neapėmė platesnių kontekstinių, kultūrinių ar istorinių faktorių, kurie galėtų papildomai paaiškinti ar paveikti nagrinėjamą politinio dalyvavimo fenomeną. Dėl šių apribojimų, tyrimo rezultatai turėtų būti vertinami kaip specifiniai konkrečiai situacijai ir laikotarpiui, o jų taikymas platesniame ar kitame kontekste turėtų būti pagrįstas papildomais tyrimais.

Baigiant rengti šį mokslinį straipsnį, sužinota, kad pagrindinės šalies institucijos, atsakingos už lygių galimybių bei moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimą, administruoja tarpinstitucinę darbo grupę, kuri rengia Lietuvos Respublikos Lygių galimybių įstatymo pataisas (Grigalienė, 2025). Šios pataisos integruos daugialypės nelygybės ir daugialypės diskriminacijos, interseksionalios (sąveikinės) nelygybės ir sąveikinės diskriminacijos sampratą. Įstatyme bus numatyti atitinkami įgaliojimai ir prievolės, įtvirtinantys asmenų lygybę ir žmogaus teises. Tai patvirtina šio tyrimo savalaikiškumą ir toliaregišką įžvalgą tirti moterų politinį dalyvavimą interseksionaliu (sąveikiniu) požiūriu.

Išvados

- Interseksionalaus požiūrio integracija į moterų ir vyrų politinio dalyvavimo ir vietos savivaldos rinkimų tyrimus leidžia atskleisti sudėtingą įvairių demografinių, socioekonominių ir profesinių veiksnių sąveikas, lemiančias lyčių atstovavimą savivaldybių tarybose. Interseksionalumo prieigos formuoja gilesnį supratimą apie tai, kaip lytis, amžius, išsilavinimas, profesinė patirtis ir ekonominė padėtis formuoja palankias prielaidas ir/ar kliūtis moterų ir vyrų politiniam dalyvavimui.
- 2023 m. savivaldybių tarybų narių rinkimų analizės rezultatai parodė, kad lyčių atstovavimą tarp išrinktų savivaldybių tarybų narių sąlygoja sudėtinga amžiaus, išsilavinimo lygio šeiminės padėties užimtumo ir ekonominio kapitalo veiksnių sąveika. Šeiminė padėtis kartu su amžiumi lemia skirtingas įsitraukimo prielaidas, o tradiciniai lyčių vaidmenys vis dar daro poveikį vyresniosios kartos moterų dalyvavimui politikoje. Viešajame ir nevyriausybiname sektoriuose dirbančios moterys, ypač turinčios aukštąjį išsilavinimą, turi palankesnes sąlygas politinei veiklai, tuo tarpu privačiame sektoriuje svarbesniu veiksniu tampa ekonominis kapitalas. Tokia sąveika gali lemti skirtingas dalyvavimo politikoje galimybes, todėl būtina vertinti šiuos veiksnius ne izoliuotai, o kaip tarpusavyje susijusias struktūrines sąlygas, darančias įtaką moterų politiniam atstovavimui.
- Interseksionaliniu požiūriu, pagrindinės kliūtys moterų sėkmingam politiniam dalyvavimui vietos savivaldoje yra susijusios su amžiaus, socialine ir ekonomine diferenciacija, stereotipais ir socialinių vaidmenų normomis.

Padėka

Dėkojame Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos Viešojo valdymo magistro studijų programos absolventei Ernestai Labanauskienei už pagalbą renkant statistinius duomenis (2023 m. balandžio–gruodžio mėn.).

Data Availability Statement

The data used to support the findings of this research are available from the corresponding authors upon request.

Literatūra

1. Abu-Chaled, M. 2022. "Women in Politics: The Correlation between Women's Representation in the Political Leadership and their Social Status", *Open Journal of Leadership* 11(3): 303-312. <https://doi.org/10.4236/ojl.2022.113016>
2. Ališauskienė, R.; Purvaneckienė, G. 2009. "Moterys politikoje: ar sulauksime padaugėjimo?", *Lyčių studijos ir tyrimai* 7: 6-16. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://epublications.vu.lt/object/elaba:4179641/>
3. Anzia, S. F.; Bernhard, R. 2022. "Gender Stereotyping and the Electoral Success of Women Candidates: New Evidence from Local Elections in the United States", *British Journal of Political Science* 52(4): 1544-1563. <https://doi.org/10.1017/S0007123421000570>
4. Aurylaitė, I. 2017. "Vietos valdžios įgalinimas piliečius įtraukti į politinio sprendimo priėmimo procesą naudojant socialinį tinklą "Facebook": Lietuvos savivaldybių atvejis", *Viešojo politika ir administravimas* 16(1): 68-80. <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.16.1.18014>
5. Barnes, T. D.; Branton, R. P.; Cassese, E. C. 2017. "A Reexamination of Women's Electoral Success in Open Seat Elections: The Conditioning Effect of Electoral Competition", *Journal of Women, Politics & Policy* 38(3): 298-317. <https://doi.org/10.1080/1554477X.2016.1219589>
6. Bauer, G. R.; Churchill, S. M.; Mahendran, M.; Walwyn, C.; Lizotte, D.; Villa-Rueda, A. A. 2021. "Intersectionality in quantitative research: A systematic review of its emergence and applications of theory and methods", *SSM-Population Health* 14, 100798: 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100798>
7. Bessant, J. 2022. "Young Women, Gender, and the Future of Political Participation in Grasso". In *The Oxford Handbook of Political Participation*, edited by Marco Giugni, and Maria Grasso, 893-911. Oxford: Oxford University

- Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198861126.013.53>
8. Birindelli, G.; Iannuzzi, A. P.; Savioli, M. 2019. "The Impact of Women Leaders on Environmental Performance: Evidence on Gender Diversity in Banks", *Corporate Social Responsibility and Environmental Management* 26(6): 1485-1499. <https://doi.org/10.1002/csr.1762>
 9. Breslin, R. A.; Riccucci, N. M.; Pandey, S. 2017. "Intersectionality in Public Leadership Research: A Review and Future Research Agenda", *Review of Public Personnel Administration* 37(2): 160-182. <https://doi.org/10.1177/0734371X17697118>
 10. Brinkmann, M. 2018. "The Concept of Political Competence", *Critical Review* 30(3-4): 163-193. <https://doi.org/10.1080/08913811.2018.1572974>
 11. Brnjas, Z.; Đukić, M. 2018. "Gender Responsive Budgeting in the Local Self-Government in the Republic of Serbia", *Journal of Women's Entrepreneurship and Education* 3/4: 45-59. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <http://ebooks.ien.bg.ac.rs/id/eprint/1292> <https://doi.org/10.28934/jwee18.34.pp45-59>
 12. Butkuvienė, E. 2010. "Moterų politinis atstovavimas Lietuvoje: parlamentarių patirtis", *Gender Studies & Research* 8: 20-30.
 13. Castorena, O. 2023. "Female Officeholders and Women's Political Engagement: The Role of Parties", *Political Behavior* 45: 1609-1631. <https://doi.org/10.1007/s11109-021-09765-z>
 14. Celis, K.; Erzeel, S.; Mügge, L.; Damstra, A. 2014. "Quotas and Intersectionality: Ethnicity and Gender in Candidate Selection", *International Political Science Review* 35(1): 41-54. <https://doi.org/10.1177/0192512113507733>
 15. Cirone, A.; Cox, G. W.; Fiva, J. H.; Smith, D. M.; Teele, D. 2024. "Gender Gaps and Hidden Majoritarianism in Proportional Representation Systems". SSRN, 4452382: 1-62. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4452382>
 16. Clayton, A.; O'Brien, D. Z.; Piscopo, J. M. 2025. "Electoral Gender Quotas and Democratic Legitimacy", *American Political Science Review*: 1-18. <https://doi.org/10.1017/S0003055425000176>
 17. Cohen, J. 1988. "Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences". Routledge Academic.
 18. Collins, P. H.; Bilge, S. 2016. "Intersectionality". Malden, MA: John Wiley.
 19. Crenshaw, K. 1989. "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics". *University of Chicago Legal Forum* 1989(1), 8. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>
 20. Crenshaw, K. W. 2013. "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color". In *The Public Nature of Private Violence*, edited by Martha Albertson Fineman, 93-118. Routledge.
 21. Debusscher, P.; Maes, E. L. 2024. "The European Union-Intersectionality Framework: Unpacking Intersectionality in the 'Union of Equality' Agenda", *Political Studies Review* 23(1): 276-296. <https://doi.org/10.1177/14789299241242343>
 22. Durovic, A. 2017. "A Longitudinal Analysis of Gender Differences in Political Participation in France: A Generational Story", *French Politics* 15(4): 418-442. <https://doi.org/10.1057/s41253-017-0039-4>
 23. Easat-Daas, A. 2020. "Muslim Women's Political Participation in France and Belgium". London: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-48725-6>
 24. Erzeel, S.; Mügge, L. 2016. "Introduction: Intersectionality in European Political Science Research", *Politics* 36(4): 341-345. <https://doi.org/10.1177/0263395716665331>
 25. European Gender Equality Institute (EIGE). 2024. "Gender Equality Index. Lithuania. 2024". Žiūrėta 2025 m. kovo 5 d. <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2024/LT>
 26. Europos lyčių lygybės institutas. 2017. "Lyčių lygybės politinių sprendimų priėmimo procese". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d46eaf6a-370f-11e7-a08e-01aa75ed71a1/language-lt>
 27. Evans, E.; Reher, S. 2023. "Gender, Disability and Political Representation: Understanding the Experiences of Disabled Women", *European Journal of Politics and Gender* 1: 1-18. <https://doi.org/10.1332/251510823X16779382116831>
 28. Fauziyah, I.; Akbar, B.; Effendy, K.; Lukman, S. 2020. "Implementation of Gender Mainstream Policy in the Implementation of the Duties and Functions of People's Representatives of the Republic of Indonesia", *Journal of Public Administration and Governance* 10(3): 73-90. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <http://eprints2.ipdn.ac.id/id/eprint/1075> <https://doi.org/10.5296/jpag.v10i3.17168>
 29. Fraile, M.; Marinova, D. 2024. "Closing the Gender Gap in Internal Political Efficacy? Gender Roles and the Masculine Ethos of Politics in Spain", *Political Behavior* 46: 2287-2311. <https://doi.org/10.1007/s11109-024-09918-w>

30. Frankienė, I.; Šidlauskienė, V.; Juknevičienė, V.; Balčiūnas, S.; Mejerė, O. 2020. "Women's Political Representation at Local Self-government in Lithuania: The Case of Mayors", *Journal of East European Management Studies (JEEMS) Special Issue Women in Management in Central and Eastern European Countries*: 91-115. <https://doi.org/10.5771/9783748907190-91>
31. Freidenval, L. 2016. "Intersectionality and Candidate Selection in Sweden", *Politics* 36(4): 355-363. <https://doi.org/10.1177/0263395715621931>
32. Gago-García, C.; Moya, J. M. R. 2023. "Presence of Women in Local Government in Spain. Historical and Territorial Perspectives", *Revista Internacional de Sociología* 81(2), e228. <https://doi.org/10.3989/ris.2023.81.2.21-01320>
33. Golder, S. N.; Stephenson, L. B.; Van der Straeten, K.; Blais, A.; Bol, D.; Harfst, P.; Laslier, J. F. 2017. "Votes for Women: Electoral Systems and Support for Female Candidates", *Politics & Gender* 13(1): 107-131. <https://doi.org/10.1017/S1743923X16000684>
34. Grasso, M.; Giugni, M. 2025. "Intersectionality and Inequalities in Political Participation in Europe: How Do Gender, Class and Age Relate to Political Exclusion?", *Comparative European Politics*: 1-26. <https://doi.org/10.1057/s41295-025-00423-w>
35. Grigalienė, R. 2025. "Lygių galimybių įstatymas: ar reikia pokyčių?". Pranešimas Lietuvos Respublikos Seimo konferencijoje "Kovo 8-oji: moterų teisės ir progresas - tarp iššūkių ir pasiekimų". Žiūrėta 2025 m. kovo 7 d. <https://www.youtube.com/watch?v=joudpWQ4FYM>
36. Hancock, A. M. 2007. "Intersectionality as a Normative and Empirical Paradigm", *Politics & Gender* 3(2): 248-254. <https://doi.org/10.1017/S1743923X07000062>
37. Höhmann, D. 2025. "For Women Only? Politicians' Attitudes towards Men's Role in Gender Equality Representation", *West European Politics* 48(4): 740-766. <https://doi.org/10.1080/01402382.2024.2325797>
38. Hortas-Rico, M.; Rodríguez-Crespo, E. 2024. "How Does Women's Political Empowerment Relate to Subjective Well-being? The Moderating Role of Institutional Quality", *European Journal of Political Economy* 86, 102639. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102639>
39. Hughes, M. M.; Dubrow, J. K. 2018. "Intersectionality and Women's Political Empowerment Worldwide". In *Measuring Women's Political Empowerment across the Globe*. Gender and Politics, edited by Amy C. Alexander, Catherine Bolzendahl, Farida Jalalzai, 77-96. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-64006-8_4
40. Huq, S. M. S. 2016. "Women's Participation in Local Government: A Tool for Sustainable Development of Bangladesh", *European Journal of Business and Social Sciences* 4(11): 169-183. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <http://www.ejbss.com/recent.aspx/>
41. Imbrasaitė, J.; Genys, D. 2022. "Emerging Repertoires of Political Participation in Lithuania: A Latent Class Analysis", *Viešojo politika ir administravimas* 21(1): 94-110. <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.21.1.29797>
42. Janssen, C. 2022. "Ethnicity, Gender, and Intersectionality: How Context Factors Shape the Intersectional (Dis) Advantage under Proportional Representation Rules", *Politics* 42(3): 289-308. <https://doi.org/10.1177/0263395721997676>
43. Kivoi, D. L. 2014. "Factors Impeding Political Participation and Representation of Women in Kenya", *Humanities and Social Sciences* 2(6): 173-181. <https://doi.org/10.11648/j.hss.20140206.15>
44. Kraujutaitytė, L.; Jurkevičiūtė, T. 2016. "Institucinis regiono valdysenos lyčių lygybės diskursas", *Regional Formation & Development Studies*, 18(1): 66-86. <https://doi.org/10.15181/rfds.v18i1.1248>
45. Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications. <https://doi.org/10.4135/9781071878781>
46. Krippendorff, K. 2018. "Content Analysis: An Introduction to its Methodology". Sage publications. <https://doi.org/10.4135/9781071878781>
47. Krook, M. L.; Norris, P. 2014. "Beyond Quotas: Strategies to Promote Gender Equality in Elected Office", *Political Studies* 62(1): 2-20. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12116>
48. Ladam, C.; Harden, J. J.; Windett, J. H. 2018. "Prominent Role Models: High-profile Female Politicians and the Emergence of Women as Candidates for Public Office", *American Journal of Political Science* 62(2): 369-381. <https://doi.org/10.1111/ajps.12351>
49. Lietuvos moterų lobistinė organizacija. 2023. "Politinis moterų dalyvavimas pažangai: nuo analizės iki veiksmo". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://lmlo.lt/projektai/politinis-moteru-dalyvavimas-pazangai-nuo-analizes-iki-veiksmo/>
50. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija. 2011. "2011 m. vasario 27 d. Lietuvos Respublikos savivaldy-

- bių tarybų rinkimai". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.vrk.lt/2011-savivaldybiu-tarybu>
51. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija. 2015. "2015 m. kovo 1 d. Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimai". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.vrk.lt/2015-savivaldybiu-tarybu>
 52. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija. 2019. "2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimai". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.vrk.lt/2019-savivaldybiu-tarybu>
 53. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija. 2023. "2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimai". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.vrk.lt/2023-savivaldybiu-tarybu-ir-meru-rinkimai>
 54. Lomazzi, V.; Crespi, I. 2019. "Gender Mainstreaming and Gender Equality in Europe: Policies, Culture and Public Opinion". Chicago: Policy Press. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781447317692.001.0001>
 55. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. 2024. "Europos lyčių lygybės indeksas 2024: Lietuvos pažanga - minimali". Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://lygybe.lt/naujienos/europos-lyciu-lygybes-indeksas-2024-lietuvos-pazanga-minimali?cn-reloaded=1/>
 56. Maguire, S. 2018. "Barriers to Women Entering Parliament and Local Government. Institute for Policy Research Report". Bath: University of Bath. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.bath.ac.uk/publications/barriers-to-women-entering-parliament-and-local-government/attachments/barriers-to-women.pdf>
 57. Maškarinec, P. 2022. Women and Local Politics: Determinants of Women's Emergence and Success in Elections to Czech Town Councils, 1998-2018. *Urban Affairs Review* 58(2): 356-387. <https://doi.org/10.1177/1078087421992879>
 58. McDonnell, J. 2019. "Municipality Size, Political Efficacy and Political Participation: A Systematic Review", *Local Government Studies* 46(3): 331-350. <https://doi.org/10.1080/03003930.2019.1600510>
 59. Milanović, M.; Stamenković, M. 2016. "CHAID decision tree: Methodological frame and application", *Economic Themes* 54(4): 563-586. <https://doi.org/10.1515/ethemes-2016-0029>
 60. Milazzo, A.; Goldstein, M. 2019. "Governance and Women's Economic and Political Participation: Power Inequalities, Formal Constraints and Norms", *The World Bank Research Observer* 34(1): 34-64. <https://doi.org/10.1093/wbro/lky006>
 61. Mlambo, C.; Kapingura, F. 2019. "Factors Influencing Women Political Participation: The Case of the SADC Region", *Cogent Social Sciences* 5(1), 1681048. <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1681048>
 62. Morkevičius, V. 2005. "Terra incognita: kiekybinė viešosios politikos diskurso turinio analizė", *Public Policy and Administration* 1(11): 74-85. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www3.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/article/view/2427/2234>
 63. Ndossy, I.; Werema, S. 2021. "Factors Influencing Women Participation in Politics in Tanzania: A Case Study of Arusha Region", *International Journal of Science and Research*, 1596-1601. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://www.academia.edu/download/81934290/ART20182064.pdf>
 64. Pickard, S. 2020. "Waiting Like a Girl? The Temporal Constitution of Femininity as a Factor in Gender Inequality", *The British Journal of Sociology* 71(2): 314-327. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12733>
 65. Radzevičiūtė, M.; Mačiulytė, J. 2020. "Moterų dalyvavimo Lietuvos vietos savivaldoje ir valstybės valdyme geografinė analizė", *Geografija ir edukacija: mokslo almanachas* 8: 9-25. <https://doi.org/10.5200/GE.2020.1>
 66. Reichert, F. 2010. "Political Competences and Political Participation: On the Role of "Objective" Political Knowledge, Political Reasoning, and Subjective Political Competence in Early Adulthood", *Journal of Social Science Education* 9(4): 63-81. <https://doi.org/10.4119/jsse-542>
 67. Reingold, B.; Haynie, K. L.; Widner, K. 2020. "Race, Gender, and Political Representation: Toward a More Intersectional Approach". Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197502174.001.0001>
 68. Šidlauskienė, V. 2009. "Moterų politinės socializacijos projekcijos savivaldos tarybų rinkimuose", *Lyčių studijos ir tyrimai* 7: 17-33. Žiūrėta 2025 m. kovo 11 d. <https://epublications.vu.lt/object/elaba:6110083/>
 69. Singh, S. 2024. "Women in Politics: Barriers to Participation and Strategies for Inclusion", *International Journal of Social Science Research (IJSSR)* 1(2): 19-28. <https://www.ijssr.com/papers/volume-1/issue-2/ijssr25217/>
 70. Slaughter, C. M.; Brown, N. E. 2022. "Intersectionality and Political Participation". In *The Oxford Handbook of Political Participation*, edited by Marco Giugni, Maria Grasso, 745-743. Oxford University Press, Oxford. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198861126.013.42>
 71. Song, Y. Y.; Lu, Y. 2015. "Decision tree methods: applications for classification and prediction", *Shanghai Archives of Psychiatry* 27(2), 130-135. <https://doi.org/10.11919/j.issn.1002-0829.215044>
 72. UN WOMEN. 2024. "Women in Local Government. Global Data on Women's Participation". Žiūrėta 2024 m. sausio 20 d. <https://localgov.unwomen.org/data>

73. Varghese, T. 2019. "The Impact of Women's Political Empowerment Policy: A Perspective from the Idukki District of Kerala", *Viešojoji politika ir administravimas* 18(3): 59-72. <https://doi.org/10.5755/j01.ppaa.18.3.24710>
74. West, E. A.; Duell, D. 2024. "How Political Representation Empowers Women", *Political Behavior*, 47: 217-240. <https://doi.org/10.1007/s11109-024-09948-4>
75. Wolak, J. 2015. "Candidate Gender and the Political Engagement of Women and Men", *American Politics Research* 43(5): 872-896. <https://doi.org/10.1177/1532673X14547228>

Virginija Šidlauskienė, Vita Juknevičienė, Sigitas Balčiūnas, Gabija Petrauskaitė

SUCCESS FACTORS FOR POLITICAL PARTICIPATION FROM THE INTERSECTIONAL PERSPECTIVE: DIFFERENCES BETWEEN WOMEN AND MEN ELECTED IN THE 2023 MUNICIPAL COUNCIL ELECTIONS

Abstract. *Equal political participation and engagement of women and men in municipal councils are essential for more effective local policymaking, representing the interests of diverse social groups, and improving community quality of life. Despite the efforts of international and national organisations, women's political participation in Lithuanian local government, it has progressed very slowly, and their representation in municipal councils seeks just up to 30 percent. Intersectionality offers a valuable framework to understand how various characteristics—such as gender, age, education, and socioeconomic status—interact and influence women's and men's political participation processes, shaping and differentiating their practices in elections. This study contributes to the understanding of success factors in local government elections by highlighting intersectional differences that determine women's and men's political participation. It demonstrates how demographic, professional, and socioeconomic traits, along with their interactions, differentiate council members based on gender and influence the successful political participation of women and men, based on the 2023 municipal election results. The research is based on a quantitative content analysis of biographical data of women and men elected as members of municipal councils. Findings reveal that women's (un)succes in local elections is not only determined by gender, but also by a whole complex of interrelated characteristics such as marital status, age-generation, level of education, employment in the relevant sector, and income level. Marital status and age further shaped differing assumptions about involvement in political activities, with traditional gender roles continuing to impact the political participation of the older generation. Women employed in the public and non-governmental sectors, particularly those with higher education, were more advantageously positioned for political participation. In contrast, economic background (incomes) played a more pivotal role for candidates working in the private sector. These interactions created diverse opportunities for political participation, underscoring the need to evaluate these factors not in isolation but as interconnected structural conditions that affect women's and men's political representation at municipal councils. These insights can inform policy development and the design of measures aimed at encouraging greater political involvement among women in Lithuania.*

Virginija Šidlauskienė, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Lyčių studijų centro vyriausioji mokslo darbuotoja, Lietuva

El. paštas: virginija.sidlauskiene@sa.vu.lt

Vita Juknevičienė, Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos docentė, Lietuva

El. paštas: vita.jukneviiciene@sa.vu.lt

Sigitas Balčiūnas, Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos lektorius, Lietuva

El. paštas: sigitas.balciunas@sa.vu.lt

Gabija Petrauskaitė, Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos Viešojo valdymo magistro I kurso studentė, Lietuva

El. paštas: gabija.petrauskaite@sa.stud.vu.lt

Virginija Šidlauskienė, Senior Researcher, Faculty of Communication, Gender Studies Centre, Vilnius University, Lithuania

E-Mail: virginija.sidlauskiene@sa.vu.lt

Vita Juknevičienė, Associate Professor, Šiauliai Academy, Vilnius University, Lithuania

E-Mail: vita.juknevicienne@sa.vu.lt

Sigitas Balčiūnas, Lecturer, Šiauliai Academy, Vilnius University, Lithuania

E-Mail: sigitas.balciunas@sa.vu.lt

Gabija Petrauskaitė, 1st year MA Public Governance student, Šiauliai Academy, Vilnius University, Lithuania

E-Mail: gabija.petrauskaite@sa.stud.vu.lt

